Бары дойдулар пролетарийдара, холбэһуҥ!

САРДАҤА

ССКП өлөнүөк ОРОЙУОННААҐЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҐЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

ОРГАН ОЛЕНЕКСКОГО РАЙКОМА КПСС И РАЙОННОГО СОВЕТА ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ

Тахсара 3-с сылы.

№ 72 (227)

Балаҕан ыйын 14 күнэ 1956 сыл

Бээтинсэ

Сыаната 10 харчы

Кыра хамнастаах рабочайдар уонна сулууспалаахтар хамнастарын үрдэтэр туһунан

ССРС Министрдэрин Советын, ССКП КК уонна Профессиональнай Союзтар Бүтүн Союзтаҕы Киин Советтарын УУРААХТАРА

Үлэһиттэр материальнай үйгуларын салгыы түпсарар сыалтан ССР Союһун Министрдэрин Совета, Советскай Союз Коммунистическай партиятын Киин Комитета уонна Профессиональнай Союзтар Бүтүн Союзтаҕы Киин Советтара **УУРАЛЛАР:**

1. Рабочайдар уонна сулууспалаахтар хамнастарын уонсайынан бэрээдэктиир дьаһаллар ыытыллыахтарыгар диэри кыра хамнастаах рабочайдар итиэннэ сулууспалаахтар хамнастарын 1957 сыл тохсунньу маҥнайгы күнүттэн үрдэтэн, бу курдук олохтуурга:

а). Промышленнай предприятиеларга, тутуулар, транспорт уонна сибээс предприятиеларыгар үлэлиир рабочайдарга итиэннэ сулууспалаахтарга ыйга—300—350 солкуобайтан аҕыйаҕа суох кээмэйинэн;

б). Куораттарга, рабочай бөһүөлэктэргэ үлэлиир итинтэн атын рабочайдарга уонна сулууспалаахтарга, ону тэҥэ көрөр-истэр кыра үлэһиттэргэ промышленнай предприятиелар, тутуулар, транспорт уонна сибээс предприятиеларын харабыллыыр үлэһиттэригэр—ыйга 300 солкуобайтан итэҕэһэ суох, оттон тыа сирдэригэр 270 солкуобайтан итэҕэһэ суох кээмэйинэн.

Хамнас бу үрдээһинэ ыйыллыбыт кээмэйтэн итэҕэс тарифнай ставкалаах, эбэтэр дуоһунастарыгар олохтоммут хамнастаах рабочайдарга уонна сулууспалаахтарга тарҕанар.

2. Рабочайдарга уонна сулууспалаахтарга үлэ нуорматтан толоруу, аһара толоруу иһин төлөбүрдэр, бириэмийэлэр, үлэ бириэмэтин таһынан ыраахтааҥныык күннэргэ уонна түүҥҥү бириэмэҕэ үлэлээбиттэрин иһин төлөбүрдэр, ол үлэлээбиттэригэр надбавкалар, маннаалар, ону тэҥэ ыраах хотуу оройуоннарга итиэннэ онно тэҥнээх сирдэргэ, уута суох итиэннэ үрдүк хаһалаах оройуоннарга үлэлээһин иһин надбавкалар бу уураах маҥнайгы пуунугар ыйыллыбыт хамнас кээмэйин тас өттүнэн төлөнүллэр диэн олохтуурга.

Ити төлөбүрдэр предприятиеларга, тэрилтэлэргэ уонна учреждениеларга билигин баар тарифнай ставкаларынан эбэтэр дуоһунастарга олохтоммут хамнастарынан үрдээн аҕыллаллар.

3. ССРС Министрдэригэр уонна ведомстволарын салаҥаччыларыгар, Союзнай Республикалар Министрдэрин Советтарыгар, ССРС Министрдэрин Советын Үлэ уонна хамнас боппуруостарыгар Государственнай Комитетын итиэннэ ПСБСКС кытта сөбүлэһэн, бу уураах маҥнайгы пуунун «а», «б» пууннарыгар ыйыллыбыт кээмэй иһинэн туспа салааларынан хамнас мунутуур кыра кээмэйин бир ый иһинэн быһааралларыгар соруйарга.

4. Рабочайдар уонна сулууспалаахтар ыйга толору үлэлээбэтэх буоллахтарына, ол ыйга үлэлээбит бириэмэлэригэр сөп түбэһиннэрэн хамнастарын кээмэйэ быһаарылларын олохтуурга.

5. Предприятиеларга, тутуулларга, тэрилтэлэргэ уонна учреждениеларга үөрэнии быыытынан үлэлээччилэр хамнастарын билигин баар бэрээдэккэ сөп түбэһиннэрэн төлүүргэ.

Квалификацияларын үрдэтиннэн сибээстээн, үөрэнэ сылдьар рабочайдар уонна сулууспалаахтар хамнастарын бу уураах маҥнайгы пуунутар сөп түбэһиннэрэн төлүүргэ.

6. Ыйга 370 солкуобайга диэри кээмэйдээх хамнаһы, эбэтэр стипендияны ылар рабочайдартан, сулууспалаахтартан уонна үөрэнээччилэртэн подоходнай нолуогу уонна ССРС холостуой, сулумах уонна аҕынах кэргэннээх гражданнара төлүүр нолуоктарын ылыыны ааҕарга.

Рабочайдар уонна сулууспалаахтар хамнастарын полуоктаммат минимумун кээмэйин үрдэтэр туһунан Ыйаах быраайыагын ССРС Верховнай Советын Президиумун бигэргэтийитигэр киллэрэргэ.

7. 1957 сыл народнай-хаһаайыстыбаннай былаанын уонна государственнай бюджетыгар кыра хамнастаах рабочайдар уонна сулууспалаахтар хамнастарын үрдэтэр дьаһаллары олохтоох киллэрии оскуотун 8 миллиард солкуобай сууманан көрөргө; ити рабочайдар уонна сулууспалаахтар үөһээ ыйыллыбыт бөлөхтөрүгэр бүтүннүүлэригэр хамнаһы ортотунан быһа холуйдахха 33 бырыһыан үрдэтэри хаччыйыахтаах.

ССРС Министрдэрин Совета.
Советскай Союз Коммунистическай партиятын Киин Комитета.
Профессиональнай Союзтар Бүтүн Союзтаҕы Киин Советтара.
1956 сыл балаҕан ыйын 8 күнэ.

Рабочайдар уонна сулууспалаахтар хамнастарын полуоктаммат минимумун кээмэйин үрдэтэр туһунан

ССРС ВЕРХОВНАЙ СОВЕТЫН ПРЕЗИДИУМУН ЫЙААҐА

ССРС Верховнай Советын Президиума **уурар:**

1. Ыйга 370 солкуобайга диэри хамнаһы ылар рабочайдартан, сулууспалаахтарган подоходнай нолуогу уонна ССРС холостуой, сулумах уонна аҕыйах кэргэннээх гражданнара төлүүр нолуоктарын ылыыны ааҕарга.

Рабочайдар уонна сулууспалаахтар хамнастарын итиэннэ үөрэнээччилэр стипендияларын полуоктаммат минимумун 260 солкуобай оннугар 370 солкуобайынан олохтуурга.

2. Бу Ыйаах маҥнайгы ыстатыйатыгар сөп түбэһиннэрэн ССРС Верховнай Советын Президиумун «Нэһилиэнньэттэн ылыллар подоходнай нолуок туһунан» 1943 сыл муус устар 30 күнүнээҕи ыйааҕар маннык уларытылары киллэрэргэ:

Ыйаах иккис ыстатыйатын «а» пуунун бу курдук редакциялыырга:

«а) ыйга 370 солкуобайтан үрдүгэ суох хамнаһы ылар рабочайдар уонна сулууспалаахтар».

Ыйаах иккис ыстатыйатын «з» пуунун бу курдук редакциялыырга:

«З) ыйга 370 солкуобайтан үрдүгэ суох стипендияны ылар үөрэнээччилэр,—ол стипендияларыттан».

Ыйаах 13 ыстатыйатын «а» пуунун бу курдук редакциялыырга:

« а) үөрэнээччилэр ыйга 370 солкуобайтан үрдүкү стипендияны ылааччылар уонна аспиранналар—ылар стипендияларыттан».

3. Бу Ыйааҕы 1957 сыл тохсунньу маҥнайгы күнүттэ сиилэтигэр киллэрэргэ.

ССРС Верховнай Советын Президиумун Председателэ К. ВОРОШИЛОВ.
ССРС Верховнай Советын Президиумун Секретара А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1956 сыл балаҕан ыйын 8 күнэ.

Бултка тахсыыга — толору бэлэми!

Биһиги усулуобуйабытыгар кылааннаах түүлээҕи бултааһын—хаһаайыстыба бипр суруй салаатынан буолар. Дьэ ол иһин, түүлээҕи бултааһыҥна сылдьар булчуттар холобура «Победа», «Ленин суола», Сталин аатынан колхозтар булчуттара В. Семенов, Х. Афанасьев, В. Софронов, П. Павлов о.д.а. хас сылын ахсын иҥэ дойду валютнай фона хаҥыырын туһугар үгүс суумалаах кылааннаах түүлээҕи туттараллар.

Түүлээҕи бултааһыҥна саамай быһаарар усулуобуйанан бэлэмнэнии үлэни тэрээһиннээхтик ыытыы, бут бригээдэлэрин састаантарын бөҕөргөтүү, кинилэри салаҥаачыларынан оныттаах булчуттары анаталаһын буолаллар.

Хомойуох иһин, биһиги оройуоммутугар түүлээх бултааһыныгар тириэрдиллэр былаанар хас сылын ахсын толоруллубаттар. Сорох колхозтар холобура, «Победа» колхоз бут бэлэмнэнэ ананыллыбыт дьоннору атын үлэҕэ ыыталыыр түбэлтэлэри таһаартыыллар.

Аастыт сылга Сталин аатынан, «Победа» колхозтар булчуттары олус хойутаан таһаарбыттара, оттон «Ленин суола», «Коммунизм», «Победа» колхозтар бут бригээдэлэрин дьоҕурдаах дьоннорунан хаччыйбатахтара, ол түмүгэр колхозтар алтаттан уонна тиийэр булчуттара государствоҕа бипр да солкуобайдаах түүлээҕи туттарбатахтара.

Бултка бэлэмнэнии үлэлэр тэриллиллээхтик ыытыллыбатахтарыттан оройуон түүлээҕи бултааһын аастыт сыллаҕы былаанын 87,8 бырыһыан эрэ толордо, оттон быйыл сыл бастакы кыбаарталлаах былаанын ырааҕынан толорбото.

Былаан толоруллубатаҕын биричиннэтэ туохханый?

Туох ханнык иннинэ, райпо, колхозтар, Советтар салаҥаачыларын өттүлэригэн түүлээҕи бултааһыны күүһүрдүүгэ наадалаах дьаһаллар тутатына ылыллыбатахтара буолар.

Булчуттар бултуур сирдэригэр тахсан кинилэртэн түүлээхтэрин хомуйуу, бородуукталаны тириэрдии, булчуттарга өйдөтүү-маассабай үлэни ыытыы бүкатын кэрпэтэ ыытыллыбатаҕа. Ити түмүгэр сорох түүлээхситтэр бут үөскээбит сирин билиминэ, булда суох сиргэ киһи эрэ ахсаанын ситэрэн олорбуттара.

Быйылгы түүлээх булдун сезонугар колхозтар салаҥаачылара бут бригээдэлэрин састаантарын бөҕөргөтүүгэ, кинилэри наадалаах бултуур тэриллэринэн хааччыйыыга уонна бут саҕаланар кэмигэр булчуттар бутуур учаастактарыгар тиийэлэрин ситиһиигэ түргэн дьаһаллары ылыах тустаахтар.

Хас бирдии бут бригээдэлэрин өр бириэмэҕэ тиийэр бородуукталарынан, таҥаһынан-сабынан, бутуур сэптэринэн-сэбиргэлинэн хааччыйыахха, кинилэри кытта түүлээҕи хомуйууга ыкса сибээһи олохтуохха, аастыт сыллаҕы алҕастары туоратан бутанар түүлээх хаачыстыбата, стандартара тутуһулларын, онтон хас бирдии булчут тустаах былаанын толорорун уонна аһара толорорун ситиһиэххэ.

Райпо сөп буолар капкааннары, 500 килограмм чүмэчини колхозтарга ыыпыта. Билигин 500 килограмм чүмэчи, үс тыһыынча метра палатка таҥаһа, үс тонна тимир илгис, тимир буулдьалаах саҥа карабиннар, тозобка патрионнара кэллилэр.

Колхозтар ити наадалаах тэриллэри ылан, булчуттарын хаччыйыах, кинилэргэ бары көмөлөрү оҥоруох тустаахтар.

Оройуоҥҥа идэлээх булчут ахсаанын элбэтэр иннитэн, эдэр булчуттары үөрэтэн таһаарыы соруга турар. Быйыл 10 күннээх эдэр булчуттары үөрэтэр курс аһыллар. Маныаха колхозтар правлениелара дьоҕурдаах ыччаттары ыытыахтаахтар.

Курска үөрэммит ыччаттары опыттаах булчуттарга сыһыарыыга уонна кинилэргэ сөптөөх көмөнү, сүбэни-аманы биэриигэ улахан болҕомтону туһаайыахха наада.

Түүлээх бултааһыныгар бэлэмнэнии үлэлэри кылгас кэм иһинэн бүтэрии, кыһыҥҥы сезон аһыллыытыгар булчуттар бутуур сиргэ тиийиилэрин хааччыйыы—колхозтар, Советтар салаҥаачыларын, партийнай тэрилтэлэр секретардарын уталыттыллыбат соруктара.

* *

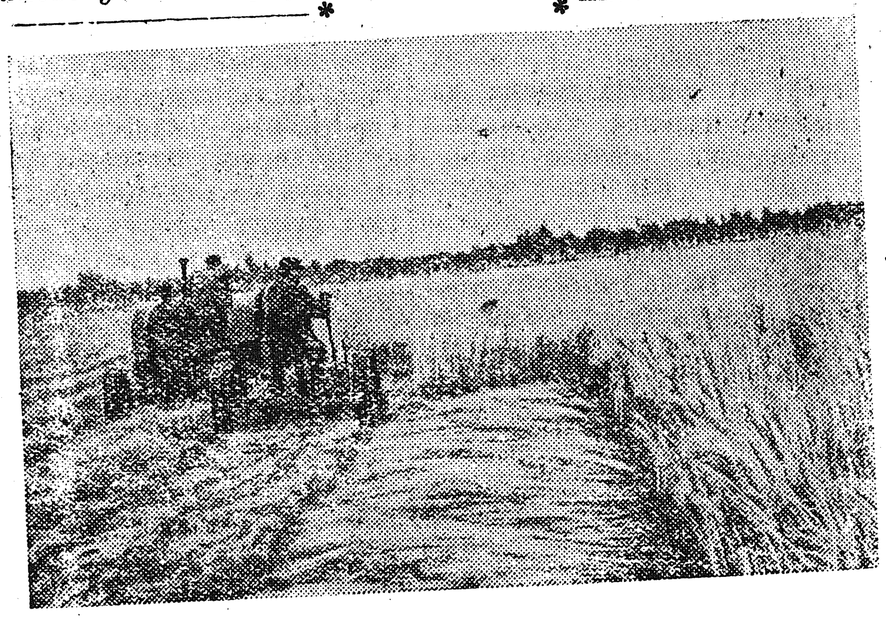

Амурскай уобалас. Свободненскай оройуоннааҕы «Таежник» колхоз правлениета дулҕалаах сирдэри трактарынан оҥорторон туһаҕа таһаарар дьаһалы олохтоото.

СНИМОККА: Бузулинскай МТС трактористара саҥа оҥоһуллубут сиргэ оту оҕустараллар.

Бурят-Монголия бастыҥнарын опытын туһаныаҕыҥ!

Соторутааҕыта Саха АССР тыатын хаһаайыстыбатын делегацията Бурят-Монгольскай АССР-га бара сырытта. Манна „Кыым“ хаһыакка бэчээттэммит делегация кыттыылаахтарын суруктарыттан кылгатан бэчээттиибит.

Колхозтарга үлэни тэрийии опытыттан

(Таатта оройуонунааҕы П. Алексеев аатынан колхоз председателэ С. Жирков суругуттан).

Бурят-Монголияҕа сүннүүнэн, бары колхозтар ньирэйи тымныы температуралаах, оһоҕо суох хотоҥҥо туруораллар. Бары колхозтар ньирэйи итиннинк ньыманан интэргэ анаан типовой телятниктары туппуттар. Ити телятниктар сүрдээх киэҥнэр, сырдыктар, ыраастар уонна кураанахтар.

Бары ньирэйдэри, сааһыттан уонна туругуттан тутулуга суох, бөлөхтөөн үүрэ сылдьан аһатталлар. Оккураҥ уонна саҥа төрөөбүт ньирэйдэр сарай иһигэр баар бирдиилээн клеткаҕа тутуллаллар. Ити төрүөхтэргэ хааһы оҥорон уонна буспут үүтү аһытан эбии аһаталлар. Ити аһылыгы маннык бэлэмнииллэр: холбуллубут үүтү 5-6 чаас устатыгар аһыталлар, онтон бурдук кутакута кыынньараллар. Итини ньирэй иһэ ыалдьыбатын диэн сигороллор.

Бостууктар куоталаһыылара, материальнай өттүнэн өйөнүүлэрэ эмиэ ыанньыксыттар гиэннэрин курдук тэриллибит. Тункинскай уонна үгүс атын аймактарга бостууктар партия райкомун номенклатуратыгар киллэриллибиттэр, онон колхозтар правлениелара партия райкомун сөбүлэҥэ суох бостууктары уларытар бырааптара суох.

Колхозтар фермаларыгар үлэ режимэ кытаанахтык тутуһуллар. Үгүс колхозтарга бостууктар уонна ыанньыксыттар үлэлэрин режимэ маннык:

Сарсыардаанҥы ыам—5—7 чаастарга.

Мэччитии уонна уулатыы—7 чаас 30 мүнүүтэттэн 18 чаас 30 мүнүүтэҕэ диэри.

Киэһээҥҥи ыам—7—9 чаастарга. Түүҥҥү мэччитии, уулатыы—12 чаас 30 мүнүүтэҕэ диэри.

Сорох колхозтар ыанньыксыттарга 10-12 эрэ ыанар ынаҕы сыһыараллар. Киниләр ол оннугар сайын от оттуллар, сиилэс угаллар уонна күөх аһылыгы ыһан үүнэрэллэр. Кыһын ити ынахтарыгар эбии 12-13 бороону көрөллөр.

Үлэни итиннинк тэрийии, онно олохтоох салайааччылар этэллэринэн буоллаҕына, ордук барыстаах, ыанньыксыттар кыһын да, сайын да бириэмэни таба туһаналлар.

Ыанньыксыттарга ынах аһылыгын тус-туспа уурдараллар уонна аһаттараллар, ынаҕы мэччитэр сирдэри эмиэ арааран биэрэллэр.

Колхозтарга колхозтаахтар материальнай интэриэстээх буолуулара үчүгэйдик тэриллибит. Холобур, Джидинскай аймак Киров аатынан колхоһугар ылан көрүөҕүҥ. Бу колхозка сыл ахсын үүтү ылыы улаатан иһэр. Ыанньыксыттар алтыннны ый маҥнайгы күнүттэн ыам ыйын маҥнайгы күнүгэр диэри хас ый ахсын бириллии ынахтан 70 килограмм үүтү ыллахтарына—50 солкуобайы, 100 килограмм үүтү ыллахтарына—100 солкуобайы, 130 килограмм үүтү ыллахтарына—200 солкуобайы эбии төлөбүргэ ылаллар. Сайыҥҥы кэмҥэ ыанньыксыт былааныын аһара толордоҕуна, аһара толорбут үүтүн 25 бырыһыанын ылар, оттон сыллааҕы былааны аһардахтарына, былааны таһынан ыабыт үүттэрин 40 бырыһыанын ылаллар. Бу республикаҕа итиннинк атын да холобурдары көрүөххэ сөп.

Фермаҕа бостуук сүрүн үлэһит

(Мэҥэ-Хаҥалас оройуонунааҕы Молотов аатынан колхоз бостууга Г. Прибылых суругуттан).

Бурят-Монголия колхозтарыгар бостуук үлэтэ үрдүктүк сыаналанар.

Бары колхозтарга, бырааблыла курдук, 100-120 ыанар ынаҕы биир үөр оҥороллор, онно 300—350 гектар сирин сыһыаран бостуукка туттараллар. Итиннинк мэччирэҥ ортотугар титиктэр, сарайдар, даллар, сүөсүһүттэр олорор дьиэлэрэ, ас уурар булуустар о. д. а. тутуулар бааллар.

Итиннинк биир бостуук үлэлиир учаастагар уон ыанньыксыт ананар. Киниләр ынахтарын күҥҥэ иккитэ: сарсыарда 5 чааска уонна киэһэ 5 чааска ыыллар. Оттон бостуук ыанньыксыттартан ынахтары киэһэ 5 чааска тутан бар н сарсыарда 5 чааска аҕалан туттарар. Итиннинк киэһээҥҥи ыам буолуор диэри ыанньыксыттар күнүнэн уочараттаһан бэйэлэрэ манаан аһаталлар. Онон иккитэ ыаһыҥҥа киирбит кэнниттэн ыанньык ынахтары төгүрүк сууккаҕа манаан аһатыы ситиһиилээхтик олохтоммут. Бостуук күнүһүн сынньанар буолан, түүҥҥү бириэмэҕэ ынахтары кытта арахсыбакка биргэ сылдьан кичэйэн мэччитэри ситиһэр.

Колхозтарга сүөһүү мэччитии ыам ыйын 10—15 күннэриттэн алтыннны 10—15 күннэригэр дылы барар эбит. Ити бириэмэ устатыгар ханнык бириэмэҕэ хайа сиргэ сүөһүнү мэччитэри, атыннык эттэххэ, ый ахсын сүмэлээх оттоох сирдэри кэритэ сылдьан мэччитинни былааннныыллар. Онон ынахтар мэччирэҥ устатын тухары күөх аһылыгынан толору хааччыйыллаллар эбит.

Бостууктар көрөр сүөһүлэрин хаһан да хаһыытаанныыытаан куттаабаттар уонна таһыйбаттар. Ол иһин ынахтар кинилэри иччи туттубуттар. Бостуук хаһан даҕаны сүөһү кэннигэр сылдьыбат, бытыһыннара сылдьар. Ол иһин саамай үчүгэй мэччирэҥнээх сири талан аһатар. Мэччирэҥ бириэмэтигэр иккиүс чаас буола-буола ынахтары сынньаталлар. Онно бостуук сыҕарыйан баран иһиитин тохтотон ылар. Кэлин ынахтар үөрэнэн хаалан сынньанар бириэмэлэригэр бэйэлэрэ сытан ылар буолбуттар.

Ыамтан ыам икки ардыгар ынахтары иккитэ уулатыы олохтоммут уонна сүөһү үчүгэйдик аһыыр, уулуур буоларын наадатыгар сүөһү салыыр таас тууһун мэччитэр сиргэ уонна титиик таһыгар кутан биэрэллэр.

БУРЯТ-МОНГОЛИЯ ЫАННЬЫКСЫТТАРЫН ҮЛЭЛЭРИН ОПЫТА

(Уус-Алдан оройуонунааҕы „Победа“ колхоз ыанньыксыта М. Портнягина суругуттан).

Ыанньыксыттар бары наука уонна бастыҥ опыт ситиһиилэрин итиэннэ зоотехническай наука төрүттэрин утумнаахтык үөрэтэллэр. Колхозтар правлениелара бастыҥ опыты тарҕатарга анаан ыйга биирдэ, Сүөсүһүттэр күннэрэ диэни тэрийэллэр. Итиэннэ бастыҥ ыанньыксыттар, бостууктар үлэлэрин ырыталлар. Сүөсүһүттэр күннэрэ куоталаһыыга бастаан иһэр учаастакка тэриллэр, онно атын колхозтар, оройуоннар бастыҥ сүөсүһүттэрэ эмиэ кытталлар.

Бары ыанньыксыттар ынаҕы күҥҥэ иккитэ ыаһыҥҥа киирбиттэр. Ынах төрүүрү кытта 7—10 хонукка күҥҥэ 4—5 төгүл, онтон 10—20 хонукка 3—4 төгүл ыыллар. Ити кэнниттэн ыанньыксыттар 40 хонукка үстэ ыыллар, дьэ, онтон иккитэ ыаһыҥҥа киирэллэр. Ити ньыма ынах үүтэ элбиригэр туһалаабытын туһунан үгүс бастыҥнар кэрэхсэбиллээхтик кэпсииллэр.

Ыанньыксыттар ынахтарга эбии аһылыгы хайаан да биэрэллэр. Кыһын концентраты, сайын күөх оту эбэтэр күөхтүү охсуллубут бурдуҥу уонна тууһу биэрэллэр. Концентраты ынах үүтүттэн көрөн спэтэллэр. Кыһыҥҥы кэмҥэ биирдии ынахха ортотунан 8 килограмм оту, 15—20 килограмм сиилэһи, 1,5—2 килограмм концентраты күҥҥэ үс төгүл ууран биэрэллэр.

Ынаҕы аналлаах тараҕынан, щетканан күн ахсын ыраастыыллар. Ыахтарын иннинэ ынахтарын синньин хайаан да массажтыыллар. Ынахтары мэлдьи уочараттаан ыыллар, онуоха элбэх үүттээх ынахтары бастаталлар.

Үгүс ыанньыксыттар сыһыарыллыбыт ынахтарын кыстыыр отторун бэйэлэрэ бэлэмнииллэр. Ити оттообут отторун 10—15 бырыһыанын ыланнар кэтэх сүөһүлэрин аһаталлар.

* *

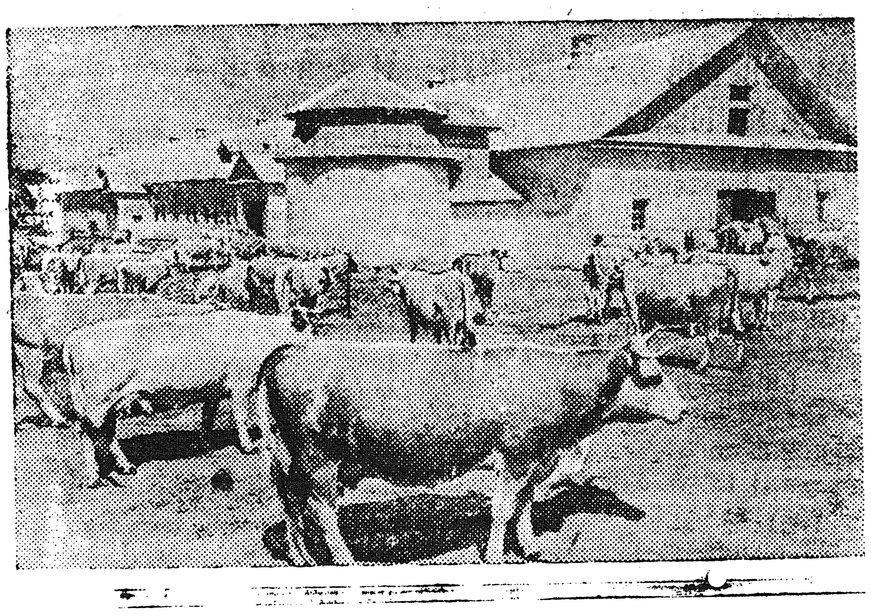

Бурят-Монгольскай АССР. Селенгинскай оройуоннаабы Сталин аатынан колхоз үүт табаарынай ферматыгар 100 сүөһү киирэр икки эрээттээх саҥа типовой хотон тутуута бүттэ.

Гусиннозерскайдааҕы рудоуправление 2 №-дээх шахтатын коллектива улахан көмөнү оҥордо. Шахтердар көмөлөрүнэн овчарня, свинарник, о.д.а. тутулуннулар.

СНИМОККА: Саҥа тутуллубут хотон аттыгар.

ССТА фотохрониката. М. Минеев фотота.

Саҥа ньыманан сиилэстээһин

Тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын оҥорон таһаарыыга орускуоттанар үлэ кээмэйин аҕыйатыы бошуруоба Верхоянскай оройуонун колхозтарыгар улам болҕомто киинигэр турар буолан иһэр.

Олортон биирдэстэриттэн сир үрдүгэр сиилэстээһин буолар.

Маннык ньыманы оройуон колхозтара туттубуттара хас да сыл буолла. Итиннэхэ тоҥ буору ириэрэ-ириэрэ дириҥ дьааманы хаһан ону эркиннээн, муосталаан оҥоруу наадата суох.

Сир үрдүгэр үчүгэй хаачыстыбалаах сиилэһи бэлэмнииргэ тугу оҥордулар?

Итиннэхэ сиилэс олоҕор 60-70 сантиметр диринҥээх, түөрт муннуктаах дьаама хаһыллар. Итиннинк дьаамалаах буоллаҕына сиилэс эркинэ сытыйбат. Кэнникигэ чиҥээн үрдүк да сиилэс даҥа сир кырсыгар тиийэ ыга түһэн кэбиһэр. Онон тыын тахсыбат гына хаппахтыыр. Сиилэһи симиитин кичэйэллэр. Дьаамаҕа симиллэр оту сытыы күрдьэҕинэн быһыта үктээн кырбыыллар уонна төбө кыалларынан симэллэр. Онтон сиилэһи дьааматтан балайда быкпытын кэннэ оту кырбааһыны тохтотоллор, от наһаа бытархай буоллаҕына, сиилэс эркиннэрэ, силбэһэн турбакка тохтон түһүөхтэрин сөп.

Сиилэс дьааматтан быган тахсыбытын кэннэ оту иккилии мастаах түөрт эркиҥҥэ хаайан симиллэр. Мастары, арахсан хаалбаттарын наадатыгар, муннуктарыттан холбуу баайаллар. Мас ис өттө хаптаччы суоруллубут буолар. Оччоҕо сиилэс туолан истэҕин аайы, ити эркин көтөҕөн биэрэргэ ордук табыгастаах. Эркин маһы сиилэс бүттэҕинэ үрдүкү чабырҕайыгар тириэрдэн баран, онно хаалларалларр. Оттон сорох колхозтар сиилэһи итиннинк эркинэ, дьаамата суох оҥороллор уонна чиҥнник симпэттэр. Онҥук сиилэс тула өттө метр аҥарыттан ордук сытыйар, туһалааҕа аҕыйах буолар. Сир үрдүгэр сиилэстээһиҥҥэ куура илик охсуллубутунан от ордук үчүгэй. Кыра ардахтаах күҥҥэ оҥоһуллар сиилэс үчүгэй хаачыстыбалаах буолар.

Маннык сиилэс даҥыгар маһы эбэтэр талаҕы тэлгэтэн баран ол үрдүгэр метр аҥара буору куталлар. Саҥа сирп алдьатан буору хаспакка, сиилэс дьааматыттан тахсыбыт буору даҥна кутар буолан үлэтэ да чэпчэки.

Редактор М. Л. БАИШЕВ.

РЕДАКЦИЯ ААДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөнүөк оройуона. Редакцияҕа киирэр сурукка араспаанньаны, ааты, аҕа аатын толору суруллуохтаах.

Заказ № 227. Оленекская районная типография. Тираж 400